

Mali trgovec

XII. 1929

11-50

Izhaja vsako soboto. Celoletna naročnina Din 60.—, polletna Din 30.—, mesečna Din 5.—.
Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Gregorčičeva ulica 23, telefon št. 2552.
Čekovni račun št. 15.420.

Leto I.

Ljubljana, dne 14. decembra 1929.

štev. 6.

Pred revizijo carinskih tarif.

Pred vojno je v vseh evropskih državah vladalo naziranje, da je možno enemu narodu blagostanje in dobiček pridobiti edino le na račun drugega. To naziranje je bilo glavni vzrok, da je nastala pravcata trgovinska vojska med posameznimi državami. Orožje pozameznih borcev je bila carinska politika.

Po svetovni vojni se to naziranje ni niti najmanj izpremenilo; nasprotno še celo poostriilo se je in vse države so podpirale lastno industrijo, kmetijstvo in trgovino s protekcionistično carinsko politiko, ne glede na to, je li ta protekcionizem splošnemu gospodarstvu in socialnemu položaju, kakor tudi razvoju in napredku lasne trgovine in industrije koristen ali ne.

Protekcionistična carinska politika pa se v največ slučajih ni izkazala koristnim in mnogokrat celo škodovala onim, katerim je imela biti samo na porisl. Gotovo pa je previsoka zaščitna carina škodovala skupnemu napredku Evrope, ker je onemogočala eni državi trgovanje z drugo, kajli samoobsebi umljivo je na zaščitno uvozno carino ene države odgovorila druga z uvedbo višje — mnogokrat popolnoma nemogoče carine na produkte, ki jih je v njo uvažala prva.

Poleg vsega tega pa je jasno, da je trgovinska oslabeitev soseda ali sploh druge države istočasno tudi oslabeitev njegove kupne moči, iz česar se stvarja cirkulus viliosus v vednem nižanju izvoza z omejitvami pri uvozu.

Ta carinska vojska bi mogla trajati v nedogled in povzročali vedno nove sla-

be posledice v vseh državah. Vsled tega je ekonomski oddelek »Društva Narodov« izdelal načrte za pomirjenje carinske borbe ter obvestila o njih vse evropske države, ki se zberejo po svojih zastopnikih koncem januarja v Ženevi, da sklepajo o dogovorih.

Te dni so se zbrali v Beogradu odposlanci vseh trgovinskih zborec Jugoslavije, da se posvetujejo o predlogih, ki naj se v zadevi revizije carinskih tarif predložijo vladi z ozirom na predstoječe ženevske konference.

Kakšna je naša dosedanja carinska politika? Gotovo ista kot v drugih državah.

Ali imamo od nje koristi, ali nam škoduje?

Naša carinska tarifa je skoro neizpremenjena že 4 leta in ne bo težko dognati, v koliko so bile nekatere zaščitne carine koristne in v koliko ne. Zato je z verjetnostjo pričakovali, da se uvozna carina za industrijske produkte ukine ali primerno zniža tam, kjer protekcionizem ni imel uspeha, oslane pa še v veljavi ali celo zviša, kjer so se pokazali vidni uspehi, kajli gotovo je, da previsoka zaščitna carina zniža kupno moč kosumenta in s tem škodi celoti na korist enega ali več zaščitenih podjetij, na drugi strani pa stoji uvozna zaščitna carina interesirane države za produkte, ki jih mi uvažamo.

To posebno občutimo mi kot agrarna država, ker zaradi previsokih zaščitnih carin v drugih državah ne moremo s pridom plásirati naših poljedelskih pridelkov pri naših prejšnjih odjemalcih.

Ker revizija tarif nima značaja carinske politike, je pričakovati, da pridejo pri tem v poštev predvsem in edno le na naši skupni gospodarski interesi, kar

bo vsekakor izzvalo tudi preorientiranje v dosedanji industrijski politik in s tem tudi koristi naši trgovini, obrti in kmetijstvu.

Uprava trgovine.

(Nadaljevanje.)

Splošna zavarovalna družba »Anker«, podružnica v Ljubljani, Kralja Petra trg 8.

Centrala: Wien—Beograd.

Filijalna ravnateljstva: Zagreb, Berlin, Praga, Budapešt, Aleksandrija.

Podjetje je bilo ustanovljeno l. 1858.

Vrši življenjsko zavarovanje z najrazličnejšimi kombinacijami.

Nezgodno zavarovanje v zvezi z življenjskim zavarovanjem in samostojno požarno zavarovanje.

Zavarovalnica in pozavarovalnica Triglav v Zagrebu.

Generalno zastopstvo za Dravsko banovino v Ljubljani, Dalmatinska ulica 11. Podružnice v vseh glavnih mestih banovin.

Ima največjo vplačano glavnico med jugoslovanskimi zavodi, Din 10,000.000.

Jugoslavenska banka v Zagrebu je bila ustanovljena leta 1921.

Jamstvena sredstva Din 20,928.170.—.

V poslednjih petih letih je izplačala Din 108,000.000.— na zavarovalninah.

Podjetje izvršuje vse vrste elementarnih zavarovanj, osobito z avtomobilskimi in transportnimi zavarovanji tudi v vseh tujih valutah.

V zadnji številki je liskarski škrlat zakrivil pomoto pri opisu stroja zavarovalne družbe »Banke Slavije« v zadnjem odstavku, ki se mora glasiti:

»Slavija« je prva slovanska zavarovalnica sploh, obenem najstarejša in ima poslovne zveze zunaj države izključno le z največjim slovanskim zavarovalnim zavodom, to je »Vzajemno zavarovalno banko Slavijo« v Pragi, ki ima lastnih fondov in rezerv že preko ene milijarde dinarjev.

Informacijska podjetja in zavarovanje kreditov.

Često trgovec nima prilike, da bi se zamogel poučiti o gospodarskem in finančnem položaju svojega odjemalca, bodisi konsumenta, ali pa svojega trgovskega klijenta.

Zato so ustanovljena posebna informacijska podjetja v raznih trgovskih oblikah, katerih namen in dolžnost je, da zbirajo podatke o gospodarskem položaju in kreditni sposobnosti posameznih oseb, trgovcev in trgovskih tvrdk ter na željo trgovcu posredujejo s poročilom, iz katerega lahko razvidi, je li njegov odjemalec vreden zaupanja, in do katere meje.

Poleg informacijskih podjetij pa obstoje še podjetja za zavarovanje kreditov, v katerih se združujejo trgovci, največkrat v obliki zadrug, čijih naloga je: izterjevanje nesigurnih dolgov in medsebojno zaupno obveščanje o kreditnih razmerah posameznih odjemalcev, da se vzajemno obvarujejo pred negotovimi plačniki.

Mednarodni informacijski zavod, Viktor Blažič, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 2/l. je bil ustanovljen leta 1926, je najbolje vpeljan domači informacijski zavod za trgovske, trgovsko-kreditne in privatne informacije in ima vsesrpske in najboljše zveze z zavodi enake stroke v Jugoslaviji in inozemstvu. Razpolaga s preko 4500 zaupniki v Jugoslaviji in izvršuje vsa naročila točno, vestno in najhitreje.

Banke in denarni zavodi.

Pod tem naslovom razumemo podjetja, ki se bavijo z denarnimi posli, izmenjavo vrednostnih papirjev, oskrbovanjem potrebnih kreditov, z upravljanjem in hrambo tuje imovine itd.

V denarnih zavodih se zbira ona glavnic, katere ljudje ne znajo, ali nočejo naložiti v trgovske svrhe. Banka poišče za to preostajajočo gotovino pravilno in rentabilno porabo.

Prve banke so nastale v srednjem veku ter se bavile s poslom izmenjave denarja na klopicalah (Bank). Že najstarejši »bankirji« so poiskali med seboj vezo ter so često izdajali za denar pismena potrdila, katere je trgovec lahko izmenjal drugod zopet za gotov denar. To so prvotne oblike bankovcev in prvi vzorci naših sedanjih menic.

Iz teh primitivnih začetkov so se banke v kratkem času dvignile na stopinjo najznamenitejših trgovskih podjetij, pod katerih vplivom stoji cela sodobna trgovina.

Banke so ponajveč delniške družbe, pogosto pa najdemo pri denarnih zavodih zadržno obliko.

Glavni bančni posli so sledeči:

Depozitni (hranilni) posli. Banka prejme od svoje stranke (klijenta) v shrambo (depozit) dragocenosti ter odgovarja za varnost istih. Od tega si zaračuna depozitno pristojbino, nanašajočo se na vrednost depozita in čas hranjenja. Ako prejme v deposit vrednostne papirje, je dolžna poleg tega skrbeti tudi za to, da so obresti ali dividende istih vedno v redu plačane, za kar si zaračuna še posebno upravno provizijo.

Ziro posli so se razvili v sedanjih živahni promet s čeki iz nalogov posameznih trgovcev, ki so bankam naročili, naj oskrbujejo izravnavo njihovih dolgov in terjatev nasproti svojim trgovskim prijateljem.

Izdaja blagajniških potrdil za kratkotrajne naložbe, ki se obrestujejo.

Hranilni posli, pri katerih nalagajo vlagatelji preostajajočo gotovino na hranilne knjižice. S temi posli se bavijo poleg bank tudi razni drugi hranilni zavodi, ki prevzemajo za vloženo gotovino vso odgovornost, poleg tega pa plačujejo vlagatelju primerne obresti.

Lombardni posli, kadar banka nekemu posodi denar proti zastavitvi vrednostnih papirjev.

Zastavni posli, ako je banka posodila gotovino proti zastavi dragocenosti ali drugih premičnin.

Hipotekarni posli, kadar banka posodi denar proti zastavi nepremičnin, posestev, hiš ali pravic na nepremičnine.

Ako se pri bančnih posojilih zajedno z obrestmi vrača tudi del glavnice, je to **amortizacijsko posojilo**, ki se povrača v določenih polletnih ali četletnih anuitetah naprej določeno dobo let, dokler ni s temi anuitetami poravnana celotna terjatev.

Izdajanje bankovcev, za katero so od države pooblaščenice posamezne banke (pri nas »Narodna banka«). Pooblaščenica mora paziti, da ima vedno dovolj hitro razpoložljivega kritlja za izdane bankovce, ki se vedno izplačajo prinesitelju takoj na vpogled. To zavarovanje se imenuje fundacija ali bančno kritje.

Znani so nam štiri načini bančnega kritja in sicer:

Kvotalna ali delna fundacija, ako je odrejeno, da mora biti določeni del izdanih bankovcev krit s kovanim denarjem;

kontingentirana fundacija, ako je določen del, ki ne rabi kritja;

mešana fundacija, kadar sta združena gornja dva načina ter

severoameriška fundacija, kadar mora pooblaščenica banka položiti za celo vsoto nameravane izdaje bankovcev kritje v državnih papirjih, poleg tega pa imeti najmanj 15% nadaljnega kritja v kovanem denarju.

Eskomtni posli bank obstoje v tem, da banke nakupujejo domače menice, skladiščne liste in trgovske terjatve.

Menice kupujejo banke po njihovi vrednosti na dan dospelka, t. j. po odbitku obresti (diskont) za čas od dneva nakupa do dneva zapadlosti. Take menice banka često proda (reeskomptiral) drugi, večji banki po odbitku nižjega diskonta, da nekaj pri tem zasluži. Mnogokrat je menica po večkrat reeskomptirana. Z reeskomptiranjem menic se največ bavijo velike banke, ki so pooblaščenice za izdajo bankovcev, da z njimi krijejo del svojih bankovcev. Kolikor večji je reeskompt menic, toliko več bankovcev je tudi v prometu. Da se ne poveča preveč obtok bankovcev, poskrbi pooblaščenica banka v tem, da

poviša eskomptne obresli in s tem prisili, da se menice hitreje plačujejo, vsled česar se bankovci zopet povračajo iz obtoka. S pravočasnim povišanjem ali znižanjem diskontne mere regulira pooblaščen bankar celotni denarni promet.

Diskontna mera je torej odvisna od višine razpoložljivega kapitala in potrebe po denarju. Bančno diskontno mero določa državna (pooblaščen) banka; privatni diskont pa, ki je za 1—3% višji od tega, določajo manjše banke, ki pozneje iščejo zaslužek v reeskomptu.

Poleg diskonta si zaračuna banka tudi inkaso provizijo.

Bančna nakazila, s katerimi banka pozove drug denarni zavod, da izplača prinesitelju gotovo vsoto, ki jo je on pri njej založil.

Valute, devize, efekte nakupujejo banke po potrebi in jih zopet prodajajo z malim dobičkom. Nakupi se vrše po borznem kurzu, kjer najdemo navadno v razpredelnici označbo »d e n a r«, ki označa kurz, po kateri išče kupec vrednoto ter »b l a g o«, ki označa ceno, po kateri jih nudi prodajalec. Seveda je kurz povpraševanja vedno nižji od ponudbe.

Komisijski posli, pri katerih nakupuje in prodaja banka na borzi razne vrednostne papirje, menice, efekte, valute itd. po naročilu in za račun svojega komitentla, kar pozneje obračuna v kontokorentu.

Ravno tako vrši banka za svojega komitentla nakup in prodajo raznih industrijskih in drugih proizvodov. V zvezi s tem imajo večje banke osnovana lastna javna skladišča, v katera vskladiščujejo tako blago. Banka daje svojemu klijentu pokriti ali odprti kredit do gotovega zneska in zahteva od njega menično kritje, ali zastavo večje množine blaga bodisi efektivno ali v konosementu.

Mnoge banke se bavijo z ustanavljanjem raznih industrijskih in trgovskih delniških družb. Često se združi več bank v konzorcij ali sindikat z namenom: izvesti kak večji bančni posel.

Naša najbolj znana domača bančna podjetja in denarni zavodi so sledeči:

Kranjska hranilnica, registrirana v Irgovskem registru deželnega kot Irgovskega sodišča v Ljubljani.

Ustanovljena leta 1820, od 15. nov. 1929 v lasti Dravske banovine s sedežem v Ljubljani.

Zavod izkazuje koncem leta 1928 sledečo imovino: posojila Din 22 milijonov 674.745.—, vrednostnih papirjev Din 6,837.628.—, »Kreditno društvo« Din 2,260.402.—, dolžniki v tekočem računu Din 43,786.045.—, posestva Din 8,963.844.—, golovna Din 470.188.—, Bremana: vloge na knjižice Din 60 milijonov 887.121.—, razni upniki Din 24 milijonov 50.467.—, založbe 10,133.845 dinarjev.

Zavod vrši sledeče posle: dovoljuje razna posojila, kakor: komunalna, melioracijska, menična, lombardna in hipotekarna; eskontira in reeskontira menice in devize in izžrebava pupilarno varne vrednote, izvršuje žirovne in kontokorentne posle, izdaja komunalne, melioracijske in železniške zadolžnice in zastavne listine na podlagi svojih posojil; sprejema denarne vloge na vložne knjižice, na obrestonosne blagajniške liste ali na tekoči račun; shranjuje ali upravlja depozite, nalaga gotovino začasno v drugih akreditiranih bankah; opravlja sploh vse banovinske blagajne.

Podjetje uživa jamstvo uprave Dravske banovine.

Upravnemu odboru predseduje gosp. Ivan Avsenek; nadzornemu odboru g. Rajko Ranzinger; glavni ravnatelj zavoda je g. dr. M. Božič.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Ali ste že
poravnali naročnino?

I. V.:

Kaj mora davkoplačevalec vedeti o pridobnini.

A. Kdo plača pridobnino?

S 1. januarjem 1929. leta je nastopila kot naslednica pridobnine in dohodnine po prejšnjih avstrijskih zakonih nova pridobnina, oziroma davek na dohodek od podjetij, obratov in poklicev.

Zavezan ji je vsak, ki samostalno in obrtoma izvršuje kakšen pridobiten posel ali opravlja samostalen poklic zaradi dobička. Za davčno obveznost je vseeno, ali se opravlja taka obrt kot glavni ali postranski posel. Na pr. čevljar na deželi, ki dela čevlje le pozimi, sicer se pa bavi s kmetijo, mora plačati pridobnino, dasi se pretežno bavi s kmetijo.

Tega davka so oproščene vse vrste kmetijstva in gozdarstva pri kmetovalcih, ki so zavezani zemljarini, če ne opravljajo obrtoma in nimajo industrijskega značaja (to jé, če se ne predeljuje surovine s stroji za zalogo). Pridobnine so proste še hišne obrti (pletenje nogavic, vezenje), postranski posli malih kmetovalcev, ki jih opravljajo tu pa tam (n. pr. priložnostne vožnje), obrati vojnih invalidov, če ne presegajo njih dnevni dohodek običajne dnevne mezde v doličnem kraju, dalje nosači, žagarji, raznašalci novin in brošur, dninarji, ki ne delajo v stalnem lokalu ali na stalnem prostoru.

Pridobnino plačuje lastnik podjetja, odnosno izvrševalec poklica. V dvomljivih primerih se smatra za lastnika oni, na čigar račun se podjetje vodi ali poklic izvršuje.

B. Začetek in konec davčne dolžnosti.

Davčna obveznost se začne s prvim dnevom prihodnjega meseca, ki sledi ustanovitvi podjetja, ali začetku izvrševanja poklica; prestane pa koncem onega meseca, v katerem se je podjetje, obrat ali poklic trajno in popolnoma ustavil. Začetek in prestanek davčne obveznosti morajo davkoplačevalci prijaviti davčni upravi v 14 dneh po tem, ko se je začela ali končala davčna dolžnost, sicer se kaznujejo z globo 50 do 500 Din.

C. Davčna podlaga in prijave.

Davčna podlaga je enoletni čisti dohodek podjetja ali poklica iz prejšnjega leta, minulem pred tekočim (davčnim) letom.

Prijave se morajo predložiti davčni upravi v javno določenem roku (navadno do 31. januarja vsakega leta), pri novootvorjenih obratih in podjetjih pa najdalje v 15 dneh po začetku davčne obveznosti (n. pr. obrat se je začel 16. aprila, davčna obveznost je nastala s 1. majem, prijava pa se mora predložiti davčni upravi vsaj do 15. maja). Predložiti je prijave za vsak obrat posebej. Kdor prijave ne predloži pravočasno, se kaznuje s 3% od osnovne pridobnine, če pa prijave ne predloži niti na uraden poziv, ali jo predloži kljub pozivu prepozno, pa zapade 10% kazni od osnovnega davka.

Prijave morajo izkazati kosmati dohodek, režijske stroške in čisti dohodek. Od kosmatih prejemkov, to je onih, ki ostanejo po odbitku nabavnih stroškov za blago, se odbijejo režijski stroški, ki so potrebni, da se doseže, vzdrži in zavaruje kosmati dohodek. Taki režijski stroški so: najemnina za lokal, plače in mezde tujih nameščencev (ne rodbinskih članov), dokazane obresti od dolžnega obračnega (ne vložnega) kapitala. Za vloženi kapital se smatra ona glavnica, ki stalno deluje v podjetju in je takorekoč hrbtnica celega podjetja, dočim je obračni kapital glavnica, ki je v neposredni zvezi z obratom in kratkoročna. Med izdatke je navesti še fakično plačane davke (izvzela j pridobnina, ki se ne sme odšteti, in pa uslužbenški davek, ki ga odpremlja podjetnik), takse, carine, doklade in zavarovalnine. Odštevati ni stroškov za povečanje obrata (zidanje novih objektov, nabava novih strojev iz tekočih dohodkov), za gospodinjstvo, darila in nepogodbene nagrade nameščencem ali tretjim osebam ter izgube iz prejšnjih let.

Če davčni zavezanec ne vloži prijave, ali ne predloži verodostojnih doka-

zil (računa zgube in dobička), ali če se davčni odbor prepriča, da so podatki prijave nepravilni, oceni čisti dohodek najprej sorazmerno z enakimi obrati, za katere je čisti dohodek že ugotovljen po redno vodenih knjigah. Če davčni odbor ne more ugotoviti dohodka s takim primerjanjem, ga oceni po svobodnem preudarku, vpoštevaje pri tem višino prometa in možni odstotni dobiček pri prometu; pri rokodelskih obrlih pa tedenski zaslužek, preračunan za celo leto.

Novim, med letom ustanovljenim obratom predpíše začasno pridobnino davčna uprava sorazmerno s podobnimi obrati, končno odmero za prvo in drugo leto pa izvrši davčni odbor.

Davčne prijave se smejo dati pri davčnih upravah tudi na zapisnik, uprava pa mora dati potrdilo o prejemu prijave. (Dalje prih.)

Založba Modra ptica.

Današnji številki smo priložili prospekt Založbe Modra ptica, ki bo izdajala za svoje naročnike letno štiri knjige in brezplačno mesečno revijo. Knjige bodo zelo obsežne in bodo predstavljale izbor najboljše svetovne literature vseh narodov, ter bodo tako zaradi svoje monumentalnosti ohranile stalno vrednost. Prav tako bodo izrednost tudi po svoji opremi, ki bo pomenila nov korak v slovenskem knjigoirštvu. Prva knjiga, roman Blagoslov zemlje, je pravkar izšla in naročniki, ki jim je bila poslana, izražajo dnevno v pismih založbi svoje zadovoljstvo. Vsem čitateljem najtoleje priporočamo, da pristopijo med založbine naročnike. Vsi pogoji so natančneje razvidni iz priloženih prospektov.

Gospodarske beležke.

Državni dohodki.

Narodna banka je izdala poročilo o državnih dohodkih zadnjega trimesečja, t. j. za julij, avgust in september, iz katerega je razvidno, da so dohodki naše države v zadnjih šeslih mesecih, t. j. od vključenega aprila do vključenega septembra izkazovali sledeče prejemke v posameznih mesecih v milijonih dinarjih:

	letos	lani
april	809·5	764·2
maj	899·9	816·9
junij	828·4	798·—
julij	900·8	819·8
avgust	1110·4	1034·4
september	708·8	976·3
Skupaj . . .	4.549·—	4.278·—

Skupni letošnji državni dohodki so torej za 271 milijonov dinarjev večji od lanskih v istem času.

Glavni dohodki iz neposrednih davkov so se nasproti lanskim povečali za 41 milijonov in dosegli za 31 milijonov višjo vsoto kot je bila predvidena v budžetu. Dohodki monopolne uprave tudi nadkriljujejo lanske in so za 35 mi-

lijonov višji od proračunanih. Dohodki iz državnih podjetij, za katere so dani podatki samo do konca avgusta, znašajo istotako 83 milijonov več kot lani.

Dohodki carine.

Državni dohodki iz carine v mesecu novembru so znašali 136,715.647 ter so bili za 9·5 milijonov dinarjev manjši od lanskih novemberskih dohodkov.

V zadnjih osmih proračunskih mesecih, t. j. od 1. aprila do konca novembra so znašali skupni dohodki na carini 1070 milijonov dinarjev, nasproti lanskim v istem času 1124 milijonov. Torej so letošnji dohodki iz carin za 54 milijonov manjši od lanskih.

V proračunu je bilo predvidenih za letošnje dohodke iz carine v tej dobi 985 milijonov, za lanske v istem času pa 1.103 milijone. Letošnji dohodki so za 85 milijonov višji kot je bilo proračunano, lanski pa so predvideno vsoto presegali za 21 milijonov, vsled česar je vpljub nižjemu inkasu na carinah letošnji proračun za 64 milijonov boljši od lanskega.

Izvoz koruze v Španijo.

Za našo koruzo se močno zanima Španija. Doslej smo izvozili v Španjo 1600 vagonov naše letošnje koruze ter se računa, da izvoz koruze do konca leta doseže 5000 vagonov.

Tvornica igralnih kart.

Dunajski podjetnik Bronner namerava ustanoviti v Novem Sadu tvornico za igralne karte iz celuloida in papirja, ali po obnovitvi ustavljeni obrat v bivši tvornici kart v Celju.

Savez Irgovcev za Hrvatsko in Slavonijo

je na svoji plenarni seji dne 6. t. m. z navdušenjem sprejel predlog, da se po svoji deputaciji priključi poklonitveni manifestaciji hrvatskih mest v Beogradu.

Likvidacija »Srbske delniške fiskarne« v Osijeku.

Gornja fiskarna je prešla v likvidacijo. Ker je njen največji upnik »Srbska centralna banka« v Osijeku, je verjetno, da preide to moderno urejeno podjetje v njene roke.

Železni in bakreni rudniki na Velebitu.

Velika francoska rudarska tvrdka se pogaja z dosedanjim lastništvom tega bogatega, a doslej le malo izkoriščanega rudnika, da bi z vložkom okoli 40 milijonov dinarjev dvignila eksploatacijo.

Prometna banka v Ljubljani

je prešla vsled nakupa velike večine njenih delnic v roke »Ljudske posojilnice« v Ljubljani.

Naša rečna mornarica.

Uprava pomorskega in rečnega prometa je izdala statistiko, iz katere posnemamo, da je šlela naša rečna mornarica koncem preteklega leta 2356 ladij s 45.000 konjskimi silami in največjo nosilnostjo do 468.000 ton, oziroma 15.000 potnikov.

Parnih ladij je 129 z 39.000 konjskimi silami, motornih 156 z 5924 konjskimi silami, ostanek odpade na železne vlačence, lesne tovorne ladje in večje tovorne čolne.

Najmočnejše naše rečno plovilbeno podjetje je »Rečna plovitba kraljevine Jugoslavije«, ki razpolaga s 539 ladjami, 28.500 konjskimi silami in nosilnostjo 300.850 ton, odnosno 7700 polnikov. Za njo se vrste: »Srbsko brodarstvo društvo«, »Brodarsko in bagersko akcijsko društvo«, Prometna banka«, »Brodarstvo kostolaškega premogovnika«, »Brodarstvo Gulmann i Frank« in »Brodarstvo M. Zavadil« ter še nekaj manjših.

V naši zunanji trgovini se udeležuje na naših rekah še 14 drugih držav. Rečni uvoz v preteklem letu je znašal na naših ladjah 263.000, izvoz pa 161.000 ton, dočim so uvozile tuje ladje 216.000 in izvozile 166.000 ton.

Mnogo obširnejši je rečni tranzitni promet, pri katerem pa so naše ladje zelo malo zastopane.

Razpust upravnega odbora OUZD v Ljubljani.

Upravni odbor OUZD v Ljubljani je razpuščen. Komisarjem je imenovan g. Krek, dosedanji predsednik ravnateljstva.

Stanje naše sladkorne industrije.

Naše sladkorne tovarne zaključujejo sedaj predelavo letošnje kampanje. Ceni se skupni produkt sladkorja na 12.000 vagonov, kar znači, da je izdelanih 3000 vagonov nad lasno porabo.

Ker so svetovne cene sladkorju padle, je to za našo sladkorno industrijo hud udarec. Naš izvoz je usmerjen na Trst in na Solun.

Letošnji pridelek sladkorne pese je nekaj večji od lanskega, vendar slabše kvalitete.

Odpust lesnih delavcev.

Lesno podjetje »Ugar« v Han Kramu je odpustilo te dni 350 lesnih delavcev zaradi pomanjkanje dela.

Jugoslovensko-bolgarska pogajanja.

V zadnjih treh sejah so se pogajanja nanašala izključno le na reševanje dvo-lasniških zadev. V vseh točkah je doseženo popolno soglasje.

Na sedanjih sejah se razpravlja o načinu, kako naj se izvrši likvidacija teh imovin.

Tujski promet na našem Jadranu.

»Hotel« št. 7—8 prinaša seznam tujskega prometa na Jadranu, iz katerega posnemamo, da so v sezoni od 1. januarja do konca septembra letos obiskali naša obmorska letovišča sledeči tuji:

Jugosloveni	35.612
Nemci	16.492
Avstrijci	13.559
Čehoslovaki	10.961
Poljaki	2.212
Madžari	1.894
Angleži	930
Američani	519
Rumuni	320
Francozi	216
Razni	1.133

Skupaj 83.848.

Poleg domačih letoviščarjev in izletnikov so prevladovali: Nemci, Avstrijci in Čehoslovaki.

Vinska izvozna kriza v Dalmaciji.

Zadnje čase vlada v vinski trgovini v Dalmaciji zasoj. Edno na otoku Hvaru je položaj nekoliko boljši. Iz severne Dalmacije javljajo, da je tam cena vinu 300—400 Din za hl.

Jugoslovansko-češka tekstilna industrija v Kranju

poviša svojo delniško glavnico od 10 na 20 milijonov dinarjev.

Most Beograd—Zemun.

Dosedaj so sestavila razna največja nemška podjetja proračune za projeklirani most. Ponudbe so zelo različne ter se gibajo vsote proračunov za most z oboki od 9,266.900 do 13,280.500 dinarjev, za projekt visečega mostu pa od 8,913.600 do 15,505.400 dinarjev. — Odločitev še ni padla.

Nedovoljeno trgovanje agentov z vzorci.

Ker se zadnje čase vedno pogosteje oglašajo po privatnih hišah agenti, ki prodajajo razne izdelke, opozarjamo naše čitatelje, da je posameznim trgovcem in producentom dovoljena prodaja polom agentov po hišah edno le v kraju, kjer ima trgovec ali producent svoj sedež.

Po ministrski naredbi smejo taki agenti izven sedeža svojega gospodar-

ja posečali in nuditi blago v nakup samo trgovcem za nadaljnjo prodajo, ali industrijcem in obrtnikom za porabo v lastnih obratih.

Posečanje privatnih strank pa je agentom dovoljeno le tedaj, ako jih le ti osebno pozovejo.

Banjaluško mestno posojilo.

Mestni svet je sklenil najeti dolgoročno posojilo 15 milijonov dinarjev, ki se bo porabilo za tlakovanje, popravo in trasiranje ulic ter za zgradbo magistrata, treh šol in mestne tržnice.

Mestna imovina Novega Sada.

Bilanca mestnih računov izkazuje 109 milijonov dinarjev občinske imovine ter 27 milijonov dinarjev občinskih dolgov, tako da znaša čisto premoženje novosadske občine nad 82 milijonov dinarjev. Tudi mestni proračun je aktiven.

Mestni proračun Sušaka.

20. t. m. bo občinski svet razpravljaj o proračunu za leto 1930, ki izkazuje 46 milijonov dinarjev. Kolikor doznavamo, se zaradi visokega proračuna ne bodo zvišale mestne doklade, marveč bo primanjkljaj krit iz kaldrminskega fonda in kratkoročnega posojila 5 milijonov dinarjev.

Konferenca vseh trgovskih zbornic v Beogradu.

Na pobudo ljubljanske zbornice za TOI so se zbrali dne 10. t. m. na skupno zborovanje zastopniki vseh jugoslovanskih zbornic. Pobudo za konferenco, ki ji pripisujejo poseben pomen, je dala Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani. Namen konference je med drugim izdelava predloga glede sodelovanja in delitve dela med zbornicami po francoskem sistemu ter glede organizacije industrijske salitslike. Posvetovali se bodo nadalje o priporočilih merodajnim faktorjem glede uporabe zakona o izvozni kontroli agrarnih produktov ter zakona o pospeševanju zunanje trgovine.

Dve novi podružnici »Praštedione«.

Prva hrvatska šlediona ustanovi svoji podružnici tudi v Nišu in na Rabu. — Doslej je imela 50 podružnic v državi.

Važnejše izpremembe v zakonu.

Konec porotnih sodišč.

Porotna sodišča, ki so igrala mnogokrat zelo važno vlogo v našem javnem življenju, so obstojala do konca preteklega tedna še v Sloveniji in Dalmaciji, dočim jih ostale pokrajine v Jugoslaviji niso poznale.

Izvor porotnih sodišč gre še nazaj v stari vek, ko je narod sodil sam. V srednjem veku so ponekod izginila in jih najdemo le še v Angliji in Belgiji. Revolucijonarna doba jih je uvedla v Franciji koncem 18. stoletja, odkoder so se polagoma in s težavo prirnila tudi k nam.

Kakor je bilo na eni strani pozdravljali ustanovo porotnih sodišč, ki so sodila mnogokrat preko paragrafa po naziranjih in morali naroda ter mnogokrat oprostila tam, kjer bi sodišča izrekla svojo obsodbo, je na drugi strani zopet res, da je ravno porota česlo grešila in oprostila tam, kjer oprostitev ni bilo umestno ter kaznovala tam, kjer bi sicer prišla v poštev nižja mera kazni, ali celo oprostitev.

Posebno pa je bila porota neumestna v času strankarskih borb, zaradi česar je pozdravljali nje odpravo.

Ako bo bodočnost pokazala zopet potrebo po porotnih sodiščih, se lahko ustanove iznova. V nasprotnem slučaju pa nimamo po čim žalovati.

Novi zakon o organizaciji finančne uprave.

Kralj je podpisal novi zakon o organizaciji finančne uprave, s katerim se uvaja reorganizacija uprave pri finančnem ministrstvu in v njemu podrejenih direkcijah, ki bodo obstojale samo na sedežih banovin in poleg tega v Beogradu. Ukinejo se sedanje finančne direkcije v Mostarju, Kragujevacu, Osjeku in Bitolju. Pač pa se osnujejo finančni inspektorati v nekaterih večjih mestih.

Finančnim direkcijam na sedežih posameznih banovin bodo podrejene vse davčne uprave, katasterske uprave, pa tudi carinarnice in finančne kontrole.

Pred načrti obrtnega zakona in zakona o javnih skladiščih.

Pridobitni krogi z nestrpnostjo pričakujejo osnutkov novega zakona o javnih skladiščih, preko katerih naj bi bil v bodoče usmerjen naš uvoz in izvoz.

Z velikim zanimanjem se spremlja tudi delo pri novem obrtnem zakonu, katerega namen je izjednačenje obrtnih razmer v celi državi.

Pri obeh zakonskih načrtih se udeležuje predvsem trgovinski minister g. Jurij Demetrovič osebno.

Reforma socialne zakonodaje.

Te dni sestavlja v Beogradu enotno izjavo vseh gospodarskih krogov iz naše države o vprašanju reforme socialne zakonodaje poseben odbor, v katerem zastopa gospodarstvo iz Dravske banovine zbornični tajnik g. dr. I. Pless.

Ukinitev ministrskih trgovinskih oddelkov.

Vlada je v smislu zakona o notranji upravi ukinila oddelke ministrstva za trgovino in industrijo v Zagrebu in Sarajevu ter trgovinski inspektorat v Skoplju.

Trgovinski oddelki pri posameznih banovinah.

Z odlokom ministra za trgovino in industrijo so ustanovljeni trgovinski oddelki v Dravski, Savski, Dunavski, Drinski in Vardarski; trgovinski odseki pa v Vrbaški, Pr morski, Zetski in Moravski banovini.

Poziv dobrovoljcem,

ki jim je bilo dodeljeno kako poseslvo, objavljajo »Službene novine«, naj se zglasijo z dokumenti pri oblasti, ki jim je zemljo dodelila, najkasneje v treh mesecih, sicer se črlajo iz seznama lastnikov.

*So zdrava in rdeča ličeca moja,
ker mamica kuha mi kavico „PROJA“.*

»Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4 Prodaja na obroke!

Lesni trg.

Povpraševanje na ljubljanski lesni borzi:

Orehovi plohi I., II., v raznih dimenzijah in dolžinah. Cena franco meja Postojna.

Meesne deske, 40, 50, 60 mm in nekaj malega od 20, 25 in 45 mm 4 m, od 20 40 cm, I., II. z največ 10% srca, sicer pa brez srca in njega sledov in razpok, za mizarske svrhe. Cena vagon nakladalna postaja.

1 vagon hrastovih tramov, 22 × 24 cm, 10 m.

1 vagon hrastovih tramov, 24 × 24 cm, 5 m, blago ostrorobo, rezano, popolnoma zdravo, s kompletacijo jelovih merkantilnih tramov. Franco vagon nakladalna postaja.

Bukovina parjena, ostroroba, paralelna, očeljena, I. Cena franco francska meja, neocarinjeno, z navedbo obmejne tranzitne postaje, odnosno franco vagon Pariz.

Večje množine, mesečna sukcesivna dobava v debelinah 40, 45, 60 in 80 mm.

Hrastove »parizerje« 27 mm, od 2 m dolžine naprej z 15% od 1 do 1-90 cm širine naprej.

Hrastove remeljne od 75 cm dolžine naprej, Ia, (brez grč, srca, beljave in razpok).

Hrastove -boules Ia 5, 9, 12, 15, 18 mm debeline, potem 26, 30, 45 in 50 mm debeline, od 3 m dolžine naprej (pri debelinah do 18 mm od 2-60 m naprej) rezanih iz prvovrstnih hlodov z najmanjšim premerom od 35 cm naprej.

25.000 komadov hrastovih pragov: 1-80 × 18 × 12 za grške železnice. Cena cif Volo.

Vsako množino kostanjevega taninskega lesa, obeljenega ali neobeljenega. Cena vagon nakladalna postaja.

Hrastovi »parizerji«, samo kratko robo (courçons), od 1 do 1-90 m, v debelinah 27, 33 in 40 mm, 50% I. in 50% II. Cena franco vagon prihod Sušak pristanišče. Za izvoz prosto (uverjenje) in sicer: 16—17 m³ 27 mm, 2—3 m³ 33 mm, 5 m³ 40 mm.

Bukovi, naravni, neobrobjeni plohi, od 2 m dolžine naprej, monte I., II., III., suhi in sicer: 27 mm ca. 1 m³, 38 mm ca. 1-50 m³, 50 mm ca. 7 m³, 60 mm ca. 4 m³, 70 mm ca. 2-50 m³, 80 mm ca. 9 m³. — Cena franco vagon Sušak pristanišče z uverenjem vred.

Bukove subije, event. samo II. in največ 6' 4/4" in 3/3". — Cena franco vagon prihod Sušak pristanišče.

Vsako množino hlodov — smreka, jelka, bor, od 25 cm premera naprej, 4 in 5 m. Cena franco vagon nakladalna postaja.

Hrastove parizerje 27 milimetrov debele, od 2 m naprej, z gotovim odstotkom od 1 do 1-90 m dolžine, od 14 cm širine naprej, I. in II., v dolžinah od 1—1-90 m samo Ia.

Hrastove frize (Langfriesen) 27 mm debele, 1 m dolge, 8, 9, 10, 11 in 12 cm široke. Ia.

Hrastovi remeljni Ia, 5 × 5, 6 × 6, 7 × 7, 8 × 8, 9 × 9 in 10 × 10 cm, od 50 cm, večina od 75 cm dolžine naprej.

Hrastove frize 27 mm, Ia, z ca. 20% IIa, dolžine: 30, 35, 40, 45, 50, 55 in 60 cm, širine: 5, 6, 7, 8, 9 in 10 cm. — Za vso gornjo hrastovino je treba navesti ceno franco vagon meja via Jesenice.

Mesečno 250 m³ kratice, po možnosti samo 10 do 11 mm, sicer pa tudi 12—13 cm debele, od 1 do 3-50 m dolge. Fob Sušak.

25.000 komadov hrastovih pragov: 1-80 × 18 × 12 za grške železnice. Cena cif Volo.

Vsako množino kostanjevega taninskega lesa, obeljenega ali neobeljenega. Cena vagon nakladalna postaja.

3 vagone bukovega, subega, vilanega oglja, feo vagon meja via Postojna.

Hrastove podnice in sicer: 2 vagona (à 15 ton) 53 mm, 2-85 m, od 19 do 25 cm; 1 vagon (15 ton) 53 mm, 2-85 m, od 16 do 28 cm; 1 vagon (15 ton) 53 mm, 2-85 m, od 18 do 28 cm; feo vagon meja Postojna.

Hlode (smreka, jelka) od 25 cm srednjega premera naprej, 5, 6, 7 in tudi več metrov dolge. Cena feo vagon nakladalna postaja.

6 komadov jelovih tramov (zimске sečnje) tesanih glava-glava 24/29 cm ali 26/29 cm, od 18 do 20 m dolžine. Dopjón bi se kompletiral z merkantilnimi trami. Cena feo vagon nakladalna postaja.

6 vagonov jelovih desk 38 in 48 mm, lepa I., II., III., 4 m dolžine.

8 vagonov jelovih desk 18 in 24 mm, lepa I., II., III., 4 m dolžine.

4 vagone remeljnov 78/78, 4 m dolžine.

2 vagona remeljnov 38/78, 4 m dolžine.

ANTON LUŠIN

borzni senzal za lesno stroko

Ljubljana, Gledališka ulica šte. 8/I

(Palača Pokojninskega zavoda)

Pisma: Ljubljana, poštni predal 85. Brzjavici: Lušinant, Ljubljana. Telef. 22-90.

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani šte. 13.999

20 vagonov tesanih tramov 5 in 7 m dolžine, v dimenzijah: 11/13, 12/14, 13/16, 16/18, 16/21 cm.

100.000 komadov hrastovih pragov 1-80 × 12 × 18. Cena za komad feo meja grško-jugoslovanska, oziroma cif grška luka.

Več vagonov bukovih metlišč 27 × 27 mm, 1— in 1-10 m. Feo meja Postojna.

150 komadov bukovih remeljnov 80/80 mm, 3 m dolžine.

100 komadov bukovih desk 50 mm debeline, 27 cm širine, 4 m dolžine.

50 komadov bukovih desk 80 mm debeline, 27 cm širine, 4 m dolžine.

600 komadov hrastovih dog 9 cm debeline, 12 do 18 cm širine in 2 m dolžine. Dobava do koncem meseca decembra 1929. Feo vagon nakladalna postaja.

6000 komadov bukovih drogov, obeljenih, ravnih, gladkih, 2 m dolgih, od 6 do 8 cm premera. Cena za komad feo jugoslovansko-italijanska meja.

Testoni čisti (= netti), 2-25 m, od 18 oziroma od 20 cm širine naprej. Cena feo meja via Postojna tranzit.

Božična drevesca od 1—4, oziroma 5 m dolžine. Cena feo vagon nakladalna postaja.

Rusija na evropskem lesnem trgu.

Ruski lesni uvoz v Anglijo dnevno narašča na škodo skandinavskih držav in Poljske.

Od leta 1926 se je ruski uvoz v Anglijo več kot podvojil, dočim je padel uvoz iz Švedske in Finske za eno tretjino, Poljska pa, za katero prihaja kot odjemalec v poštev skoro izključno le Anglija zaradi njene carinske vojske z Nemčijo, je iz angleškega trga malone popolnoma iztisnjena.

Ruska lesna ekspanzija neugodno vpliva tudi na naše lesno tržišče.

Dražba hrastovine.

Srezko načelstvo v Karlovcu proda na javni dražbi dne 20. decembra 1200 rastočih hrastov. Izključna cena 353.075 dinarjev.

Denarstvo.

Gibanje valut v tekočem letnu.

	Uradni tečaj Prosti tečaj	
	Din	Din
1 angleški funt	275-50	275-66
1 ameriški dolar	56-40	56-37
1 avstrijski šiling	7-98	7-93
1 belga	7-90	7-90
1 bolgarski lev	—409	—40
1 češkoslov. krona	1-673	1-67
1 francoski frank	2-222	2-22
1 grška drahma	—733	—73
1 hol. goldinar	22-75	22-76
1 italijanski lira	2-956	2-95
1 kanadski dolar	56-10	56-20
1 madž. pöngö	9-90	9-87
1 nemška marka	13-50	13-50
1 poljski zlot	6-33	6-33
1 rumunski lej	—336	—34
1 švicarski frank	10-958	10-95
1 turška zl. lira	247-—	247-—
1 španska peseta	7-85	7-80
1 turški pijaster	26-60	—

Turški pijaster je te dni v hudem padcu, vsled česar je turška vlada ustavila trgovanje z valutami in devizami ter uvedla kontrolo nad izplačili v inozemstvo.

Dinar mednarodno trden; sicer položaj neizpremenjen.

Po širnem svetu.

Gospodarska kriza v Italiji.

Oficijelni »Gazetta Ufficiale« iz Rima prinaša statistične podatke, iz katerih posnemamo, da se je zlata rezerva državnih bank znižala v tekočem letu od 10.795 milijonov lir na 10.299 milijonov, kar znači nazadovanje za 494 milijonov zlatih lir. Istčasno pa se je obtok papirnatega denarja zvišal od 16.589 milijonov na 16.807 milijonov lir, torej porastel za 218 milijonov, kar znači nazadovanje za skupnih 712 milijonov lir v tekočem letu ali 2.100 milijonov dinarjev. V koliko zlate zaloge resnično obstoje, ni mogoče kontrolirati. Drugi do-

kaz slabega gospodarskega položaja Italije pa je dejstvo, da stoji po številu konkurzov na prvem mestu evropskih držav.

Konkurzi v Evropi.

Statistično poročilo »Zveze narodov« poroča med drugim o letošnjih konkurzih v posameznih evropskih državah, ki izkazujejo v Italiji 1023, v Nemčiji 657, v Franciji 420 in v Angliji 272 slučajev do konca meseca septembra.

Velika ležišča teriliuma v Avstriji.

Terilium je bela kovina 2 kg specifične teže, zelo raztegljiva in dober prevodnik elektrike, topi se pri 1000 stopinjah

celzija in je zelo odporna proti elementarnim vplivom.

V okolici Gradca so našli velika ležišča te rudnine, za katere se zanima največja ameriška električna družba, ki namerava svoje rudnike v Ameriki celo opustiti, ker zadošča na Štajerskem najdeni terilium za celo svetovno porabo.

Zasedanje »Mednarodne donavske komisije«.

Na Dunaju je pričela 4. t. m. zborovali mešana komisija držav, interesiranih na donavski plovilbi. Na dnevnem redu je vprašanje »Železnih vrat«, splošnega plovilbenega reda in zaščita ribarstva.

Češkoslovaška steklena industrija.

Na glavni skupščini češkoslovaških industrij je bilo ugotovljeno, da je stanje steklarstva zelo povoljno. Izvoz steklenih izdelkov znaša 19% celokupnega izvoza. Najboljši odjemalec češkoslovaškega stekla je Nemčija.

Češkoslovaška steklena industrija stoji na tretjem mestu med državami, ki producirajo steklo.

Porast konkurzov v Madžarski.

V novembru je število konkurzov in prisilnih poravnav na Madžarskem zopet naraslo in izkazuje statistika v novembru 237 novih slučajev insolvence. Nasproti oktobru se je povečalo število konkurzov za 14,5%, nasproti lanskemu letu pa celo za 79,5%.

Pasivnost bolgarske trgovinske bilance.

Do konca oktobra letos je Bolgarska uvozila za 6882 milijonov, izvozila pa za 5000 milijonov lejev blaga. Torej je njena trgovinska bilanca za 1882 milijonov lejev, ali 800 milijonov dinarjev pasivna.

Nemške provincijalne banke propadajo.

V zadnjih petih mesecih je v Nemčiji propadlo nič manj kot 45 provincijalnih bank.

Glavni vzrok leži v velikih izgubah na osnovnih glavnica za časa inflacije. Poleg tega — in z nepredvideno inflacijo — so banke dajale svojim klientom mnogokrat previsoke kredite. Glavni vzrok pa je konkurenca velikih bančnih podjetij, ki so preje vodile politiko podpiranja posameznih manjših provinci-

jalnih bank, kasneje pa to opustile in ustanovljale lastne podružnice, kar je vzbudilo nezaupanje vlagateljev.

Rumunski državni proračun

za leto 1930 znaša 35 milijard lejev (12 milijard dinarjev). Proračun je nekaj manjši od lanskega in v njem niso zapopadeni razni monopoli, ki jih je država dala v zakup privatnikom.

Ponovno znižanje diskonta v Avstriji.

Avstrijska državna banka, ki je že 23. pr. m. znižala diskont od 8,5 na 8%, je 9. t. m. ponovno znižala obrestno mero za pol procenta, tako da stoji danes na 7,5%.

Naraščanje brezposelnosti v Nemčiji.

Vsled krize v metalurgičnih obratih in v delu tekstilne industrije, največ pa radi zaključene slavnobne sezone je število brezposelnih naraslo na 1.142.000. Lansko leto ob tem času je izkazovala statistika le 870.000 nezaposlenih.

Ustanovna reforma v Avstriji.

Avstrijski parlament je sprejel dne 7. t. m. ustavno reformo.

Heimwehr izraža v svojem proglasu zadovoljstvo nad sprejetjem reforme kot uspehom heimvehrovskega gibanja. Nezadovoljna pa je, ker je zlasli na Dunaju ostalo še mnogo privilegijev socialistom.

Sovjeti kupujejo konje na Madžarskem.

Že nekaj časa poluje po Madžarskem ruska sovjetska komisija in kupuje plemenske žrebce in kobile. Doslej so kupili okoli 12000 komadov. Cene se gibljejo okoli 5—6000 dinarjev za komad.

Albanija se zanima za naše blago.

Po ratifikaciji trgovinske pogodbe z Albanijo, ki določa za naše produkte isto carino kot za druge, v trgovskih zvezah pogodbene države, se zanima Albanija za naš gradbeni in pohištveni les, pohištvo, emajlirano posodo, vino, žganje, likerje, slive, konzervirano meso in ribe, motvoz in izdelke iz konoplje, sukanec, sir glavnike, ščetke itd.

Ker je naše blago boljše kvalitete, imamo mnogo izgledov, da nastopimo v Albaniji kot resni kokurenti dosedanjim uvoznikom.

Praktični nasveti.

Domača lekarna.

Vsaka hiša bi morala imeti doma vedno najnujnejša zdravila za prvo pomoč v nezgodi ali naglemu obolenju.

Lekarna mora vsebovati: nekaj steriliziranega bombaža (vate) in obvez, stekleničico finega špirita za razkuževanje ran, stekleničico jodove tinkture za mazanje ran in odrgrin, nekoliko lizola za razkuževanje večjih ran (razredčen 1—2% v vodi), glicerin za hrapavo kožo in opekline, nekoliko kafe, ki je razredčena v špiritu dobro masažno sredstvo proti revmatizmu in oteklinam od irganja, pa tudi kot obkladek pri opeklinah, svinčeni kis — v vodi razredčen kot obkladek pri oteklinah, »Hofmanove kapljice« ali eter za nagle napade slabosti, ricinovo olje kot odvajalno sredstvo, nepremočljivi papir ali Bilrotov batist za pokrivanje mokrih obkladkov, škafjico aspirina za slučaj glavobola, ali za olajšanje zobobola, irganja itd., kamelčni čaj in lipovo ali bezgovo cvetje ter toplomer.

Potrebna je tudi mala ranocelniška pinceta in vedno čiste škarjice. Vsako orodje, ki pride v stik z rano, vedno prej dobro prekuhaj ali vsaj močno zdrigni s špiritom.

Antracen črnilo.

Prav dobro črnilo za lašno porabo in prodajo si prirediš sam, ako raztopiš 50gramov sladkorja v litru vode ter dodaj 17½ grama indigočina. Zmešaj in primešaj še 25 gramov železne galice nekoliko okisane (oksidirane) ter 25 gramov strojarske kisline.

Kopirno črnilo.

Steri in raztopi v vroči vodi 40 gramov nigrozina, 6 gramov sladkorja ter dodaj 7 gramov glicerina. Razredči z vročo vodo, kolikor treba, da je črnilo primerno za pisanje.

Lepilo za usnje.

Raztopi in zmešaj nad ognjem polovico smole in polovico gutaperče ter rabi gorko zmes, ker se ohlajena strdi, vendar pa je ponovno razgreta zopet uporabna.

Ojačenje cilindra pri svetiljki.

Predno natakneš novi cilinder na svetiljko, ga deni v mrzlo vodo in kuhaj, da zavre. Odstavi in pusti cilinder v vodi toliko časa, da se popolnoma ohladi. S tem postopkom postane steklo do polkrat odpornejše proti ognju, pa tudi udarcu in pritisku.

Lepilo za mavce.

Ubite kipe iz mavca (gipsa) zlepiš dobro s sledečim lepilom: Steri in dobro zmešaj dve žlici svinčenega belila ter eno žlico sladkornega prahu. Ko si dobro pretrl in premešal, prilij toliko tekočega arabskega gumija, da dobiš precej gosto zmes.

Dele, ki jih hočeš zlepi, namaži dobro s tem lepilom in jih pritrdi ali priveži dokler se ne posuše.

Hektografična masa.

Dragi hektografični aparat si lahko z malimi stroški pripraviš sam.

V enem kilogramu glicerina zmešaj 10 dkg v vodi omeščane želatine ter posodo s to zmesjo postavi v vročo vodo, da se popolnoma raztopi. Tekočino zlij v pripravljeno posodo z lesenim okvirjem ter odstrani mehurčke na ta način, da jih predereš in hektograf je gotov.

Valj si lahko pripraviš iz dobro oglaženega lesa, katerega si oblekel v kos gumijeve cevke. Stara, vendar neodgrgnjena in dobro očiščena vinska cev ti dobro služi. Točno v sredini obeh koncev valja zvrtaš po eno, dovolj globoko luknjo in pritrdi na primeren ročaj, ki si ga izmisli po svoji iznajdljivosti.

Črnilo moraš seveda kupiti.

Da odstraniš po uporabi mase z nje črnilo, pomoči gobico v razredčeni špiritu in jo nalahno obriši. Čisti jo čimprej, ker črnilo maso razjeda in napravi na njej vdrtine.

Ako je kljub temu dobila masa preveč vdrtin, jo enakomerno polij z gorilnim špiritom in ga zažgi, da se masa razgreje in raztopi. Raztopljen masa zalije vdrtine in je ohlajena zopet gladka.

Gospod sveta.

Roman bodočnosti.

(Nadaljevanje.)

»Tudi jaz sem islih misli.«

»Dobro! Docela lahko razumete, kolike koristni zamore biti vaše sodelovanje pri tej zadevi. Evo, prinašam vam odlok ministra za šestmesečni plačani dopust in mesto sotrudnice pri uredništvu »Svela« s šeststo franki mesečne plače. V prepričanju, da sprejmete mojo ponudbo sem Vam tudi že našel stanovanje v lepem delu Pariza, kjer bodele zamogli prebivali z materjo. Pomnim, da bodeva s skupnim delom gotovo nekaj dosegla, ali pa vsaj živela v prepričanju, da s tem koristiva človečanstvu.

Ali pristanete?»

Deklica ne more govoriti od razburjenja. Boječ pogled dvigne k Eskandeju:

»Jaz nisem sama.«

»Želite, da jaz govorim z vašo materjo?»

»Ne, to opravim sama. Počakajte me!»

In steče lahnih korakov, a Eskande zopet zadivljen uživa v opazovanju njenega lepega slasa.

Ko ostane sam, se nekoliko izprehodi po vrliču. Obstane pred rožnim grmom. Krasne rdeče rože so izdihavale močan, opojen duh. Ob belo pobarvani hišici so se vzpenjale v celi dolžini cveloče ovijalke. Kako tiho ugodje vlada tu!

»Nebeško bi bilo odpočivali se tukaj in poleg nje.« Nasmehne se svoji navinosti: »Prišel sem delati, ne pa sanjariti.« Da izbegne sanjarenju, prične hitreje korakati po vrličku.

Žermena se vrne. Mati se je v prvem hipu plašila hruma in vrvenja nezname jej prestolice. Obe odideta, čim uredita svoje posle v Provénsu.

Eskande se vrne v Pariz neobičajno dobro razpoložen. Končno se svoji ne navadni veselosti prične sam čuditi.

Le Soté ga radostno sprejme. In ko mu Eskande zaupa dosedanji potek svojega dela, odloči, da bo Žermena delovala pri znanstvenem oddelku uredništva, kadar bo imela čas za to,

ker bo njena prava naloga na ta način najboljše prikrita.

O vsem napiše Eskande Žermeni dolgo pismo in z nestrpnostjo pričakuje njenega prihoda.

Poraz Anglije.

Anglija je predvidevala, da je sedaj ona na vrsti in je podvzela razgovore z narodi, ki so jih Radže-zraka že uporabili, da se podvzame skupna akcija proti zagonetnim napadnikom. Močila se je v pričakovanju, da ostane njena akcija tajna. Na nek način so nevarni sovražniki zaznali za njene korake ter se požurili. London je bil v par dneh posut z lističi, padlimi iz zraka, na katerih sta se zgoraj in spodaj križala po dva trikotnika — modri in rdeči, v sredini pa stoji kratek poziv:

»Dva dni odloga Angliji, da preneha z mednarodno akcijo proti gospodarjem ognja in mraza! Ta rok velja tudi za plačanje vsote sto milijonov funtov. Vsaka ura odlašanja povečava vsoto za deset odstotkov.

Radže-zraka.«

London in ves svet obide znova groza. Ali bo ponosita Anglija klonila ter priznala moč onih, ki se nazivajo gospodarjem ognja in mraza.

Eskande zdrvi v uredništvo. Le Soté ga je že pričakoval.

»Vi odidete takoj v Šerburg! Tam vas čaka moja jahla »Laslovka«; kapelan je že obveščen. Morate videti iz bližine poraz Anglije. Žurite se, ne izgubljajte časa!»

On je vkljub temu izgubil celo uro. Hotel se je posloviti od Žermene, a ona se je odločila, da gre z njim. S trmoglavostjo žene, ki ljubi, a se sama tega ne zaveda, mu je dokazovala, da je njena navzočnost neobhodno potrebna. Eskande privoli, ne vedoč, da ona o tem svoje matere ni obvestila. Odpotovala sta ob treh popoldne.

Londonsko javno mnenje je bilo prepričano, da se bo morala vlada ukloniti. Toda šele po kakih nesrečah. Prebivalstva se je polastila panika, trumo-

ma beže iz mesta, ne vedoč kod ne kam, da se na ta način rešijo smrti pod ruševinami hiš.

Napad je bil pričakovan ravno v času, ko je imel kralj vršiti smotro mornarice, vsidrane v Portsmutu. Poleg predstavnikov tujih držav je bila neda-leč od vojne mornarice vsidrana tudi jahta Tokre-Dazi-Pal-a, ki je prišel, da se pokloni svojemu suverenu.

Dasiravno obveščeni, se mornarji ni-so plašili. Široko je morje; utečejo in z morja se bodo lažje borili proti opasno-stim. Od lord-admirala Hastinga pa do zadnjega moža v podmornici ni bil niko v skrbeh za svoje življenje.

Na večer prvega dne po preteku ul-timata izda lord-admiral povelje usme-rihi vse topove največjih ladij proti ne-bu v najvišje možnem kotu. Počitek je dovoljen vedno samo polovici moštva. Po izvršitvi teh povelj je temna noč za-krila negibne črne mase angleške voj-ne mornarice.

Na krovu velike oklopnice »Plenkton« sedi v svoji kabini mlad kadel in piše pismo svoji izvoljenki Meri Fairbanks. Slika male, komaj šestnajstletne hčer-ke Albiona krasí steno kadetove kajule in pogled nanjo napolnjuje njegova pr-sa s svežino polelnega dneva:

Kratko pisemce; kadel ni ljubil dol-gih besedi, preželo z mlado ljubeznijo, izražajoče skrb za izvoljenko in ob-enem upanje, da se je skrila v polelni dvorec, kjer je nenadni napad najteže ne bo dosegel. Končal je, proseč jo, naj se čuva in z obljubo, da jej jutri piše o poteku pričakovanega kritičnega dneva.

Do zaključku pisma se še malo iz-prehodi po krovu. Krasna, topla, po-letna noč. Morje miruje, samo drobni valčki plime monotonno pljuskajo ob je-klene stene oklopnice.

Vrnivši se v kajuto odpre linico, ugasne svetilko in kmalu zaspi kot ubil.

Še predno se je pričelo daniti, se vzbudi in čuti, da ga nenadoma objema mraz. Vstane, zapre lino, vzame zimске odeje in se ponovno vrne v posteljo, misleč da je gotovo obolel in ga trese mrzlica. Tudi pod zimsko odejo ga ze-be vedno huje.

»Nič ne pomaga; k zdravniku grem.«
In vstane, še vedno trepetajoč mra-za. Stopi k umivalniku, da se še umije.
— Led!

Ne more verjeti lastnim očem. Po-gleda na omarico, kjer je imel kozarec vode. Tudi led!

»Vraga, saj vendar nismo v januar-jul« pomisli ves začuden. Pogleda skozi okno. Davno se je že zdnilo, a zunaj vsejedno še vedno mrak. Brzo se obleče ter odpravi na krov, da vidi, kaj pomeni to čudo.

Komaj pa stopi na prosto, ga obja-mejo kleščče neznosnega mraza. V pr-vem hipu ne zagleda žive duše na kro-vu. Hoče nazaj, a noge zdrče same na-prej, kot da so na kolescih. Kdoveklje bi se ustavil, da ni padel kot je dolg in širok po tleh. Krov, dimniki, jambori, ograja, vse je zakovano v debelo le-deno plast. Pri ograji opazi tri častnike. Smejejo se mu:

»No, Smit, kaj se vam zdi?«

Njemu ni bilo do smeha. K sreči pri-dejo mimo mornarji, posipajoči pepel po zledenelih tleh. Trojica častnikov se je šele sedaj upala od ograje. Skoro pride tudi komandant in častniki, posi-neli od mraza, opazujoč neverno čudni pojav in ne vedoč, kaj bi; zakaj morje je zamrznilo.

Na pogled prekrasno naravno čudo. Kjer je bil vodni pritisk jačji so se le-deni skladi kopičili v cele svetlikajoče se gore. Ledovje oklepa celo angleško bojno brodovje. Da jih ni kaka magična sila prestavlja na severni tečaj?

Nad flotiljo plava sivkast oblak. Dve do tri milje proč pa se smeje toplo solnce, da čuje se celo valovanje vzne-minjenega morja, ki liže zledenelo so-seščino.

»Na svoja mesta!«

»Pripravite se na borbo!«

Povelja z admiralske ladje so hitro izvršena in na »Plenktonu« se pokade oblaki črnega dima iz dimnikov, stroji zaječe, poskušajoč dvignili sidra in oprosliti se ledenega oklepa.

Zaman! — Vsa razvita sila ni v stanu ganiti broda z mesta.

»Palite!«

»Na koga?« se vprašujejo. B'li so za-prepaščeni, pa tudi ozlovoljeni radi ne-

razumljivega povelja: streljati ostro v — zrak. Marsikdo je pomilovalno s skoraj neprikrito porogljivostjo opazoval višje oficirje, ponavljajoče to neumno povelje.

»Streljali bodemo, dečki! — Da rešimo čast Anglije!« ponavljajo častniki, ne upoštevajoč začudenih, skoro porogljivih obrazov moštva; saj je povelje tudi njim samim neumljivo.

Salva! Ozračje in vsa okolica se zamaje od strahovitega groma. Tisoči

najrazličnejših kalibrov so bruhnili plamen proti nebu. Cela Normandija je odmevala v gromu.

Tri salve brez vidnega uspeha. Pač se je pokazala po drugi salvi odprtina v sivem oblaku. A sonce ni dolgo sijalo skozi njo; hitro se je zagrnila tudi ta in oblak se je pričel nižati. Z nižanjem oblaka je naraščal tudi neznočni mraz in zahleval prve žrtve na krovih ladij.

(Nadaljevanje prihodnjšč.)

Tovarniška zaloga!

Tovarniške cene!

SNEŽNE ČEVLJE, GALOŠE IN DRUGO OBUVALO

kupite **na debelo** pod najugodnejšimi pogoji pri

ALEKS. OBLAT

SV. PETRA CISTA ŠT. 18

LJUBLJANA

Telefon 2435

VELETRGOVINA KOLONIJALNE IN ŠPECERIJSKE ROBE

IVAN JELAČIN, LJUBLJANA

ZALOGA SVEŽE PRAŽENE KAVE, MLETIH DIŠAV IN RUDNINSKE VODE

TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA!

ZAHTEVAJTE CENIK!

Tiskovine

ki jih potrebujete v Vašem poslovanju: Račune, pisemske papirje, memorandume, cenike, naročilnice v blokkih, kuverte, etikete ter sploh vse komercialne tiskovine Vam dobavi hitro in lično izdelane po najnižjih cenah

Tiskarna „MERKUR“ Ljubljana

Gregorčičeva ulica 23 - Telefon 2552

Za večja naročila zahtevajte proračune!

„VINOCET“ Tovarna vinskega kisa, d. z. o. z.

LJUBLJANA

nudi najfinjši in najokusnejši **namizni kis** iz pristinega vina

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higienično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr. Telefon števil. 2389.

Lastnik: Konzorcij za izdajo strokovnega tednika »Mali trgovec«. Za konzorcij in uredništvo: Lojze Zajc. Za tiskarno »Merkur«: Otmár Michálek, oba v Ljubljani.